

4a. Tarek Omar: Jeg blev sendt i eksil på biblioteket

Teksten er en klumme fra Politiken, 13. juli 2018. Tarek Omar er dansk-palæstiensisk journalist, debattør og forfatter

Bibliotekets styrke er dets langsomme, tunge og rolige væsen. Det er et af de sidste rum, hvor jeg er fri for at være forbruger.

I mit barndomshjem modtog min bror og jeg en kollektiv straf et par gange om året.

5 Vi havde givet vores karakterbøger til vores far og stod nu ved siden af hinanden, mens han grundigt studerede de nye karakterer og sammenlignede med tidligere resultater.

Var han ikke tilfreds med vores indsats i skolen, blev vi bedt om at sætte os ud i bilen, og så kørte min far os derhen, hvor vi skulle modtage vores straf. Det var 10 en køretur på under ti minutter.

Da vi ankom, steg jeg og min bror ud, og uden at slukke motoren rullede min far vinduet ned og sagde til os, at han ville hente os ved lukketid.

Vi traskede tøvende hen til bygningen. Vi var ankommet til Børkop Bibliotek.

15 Jeg og min bror har tit moret os over min fars opfattelse af folkebiblioteket som både et fængsel og samtidig en magisk dannelsesinstitution, hvor alene det at være blandt bogreolerne ville gøre os klogere.

Bøgerne, tænkte han, ville simpelthen smitte hans drenge med viden, og min far kunne derved tanke os op med lidt kulturel kapital.

20 Han vidste selvfølgelig ikke, at vi undgik bøgerne og gik direkte hen til computerne. Der spillede vi, indtil det blev en andens tur, og vi måtte opgive pladsen. Hvad skulle vi nu lave?

En bibliotekar så mig vandre rundt og foreslog mig nogle letlæselige bøger, men det var først, da jeg senere faldt over hjørnet med historiebøgerne, at biblioteket for alvor blev spændende.

25 Jeg elskede især at fordybe mig i bøger om Anden Verdenskrig.

I biblioteket føltes det næsten, som om jeg var i en tidslomme, hvor hastigheden var en anden: På den ene side fløj tiden af sted, når jeg befandt mig på bøgernes slagmark – på den anden side fik de lavmælte bibliotekarer og rummets stilhed tiden til næsten at gå i stå.

30 Talte man for højt, stak en bibliotekar hovedet ud bag en reol og bad os om at skrue lidt ned.

Da jeg begyndte at udforske reolerne med fiktion, åbnede skønlitteraturen ikke kun én dør ind til andre og nye verdener, men tusinder af døre, vinduer og små sprækker, hvor jeg kunne kigge ind i andre menneskers liv og tage del i deres rejser, oplevelser og kampe.

Som forfatteren Neil Gaiman en gang sagde i *The Guardian*¹, så er det sådan, at når du har besøgt de her andre fiktive verdener, så kan du aldrig være helt tilfreds med den verden, du lever i.

Sådan havde jeg det også. Men den 'utilfredshed' er en god ting. For som for-

¹ *The Guardian*: britisk avis.

40 fatteren fortsatte, så kan ”utilfredse mennesker forandre og forbedre deres ver-
ner, efterlade dem bedre og anderledes”.

Der er bestemt et dannesepotentiale i fiktionen. Men vigtigere endnu tilbyder
litteraturen en lindring.

Når man læser Claudia Rankines ord, Hisham Matars eller Naguib Mahfouz²
45 romaner, og man støder på en særlig oplevelse eller tanke, som man har kæmpet
med at begribe i årevis, forsøgt at skabe mening af og følt sig alene med, for så
pludselig at se det beskrevet krystalklart, så føles det, som om en revne har åbnet
sig et sted i mørket.

Der er noget voldsomt solidarisk i erkendelsen, at man ikke står alene med ang-
50 sten, fortvivlelsen, sorgen, fremmedgørelsen, og den trøst gør det lidt lettere at
fortsætte. James Baldwin³ formulerede det langt bedre end mig: ”Du tror, at din
smerte og hjertesorg er uden fortilfælde i verdenshistorien, men så læser du”.

Fagbøger kan gøre mig klogere, men skønlitteraturen kan gøre mig til et kloge-
re *menneske*. Jeg endte med at studere historie på universitetet, og skønlitteraturen
55 har altid fulgt mig. Meget af æren tilskriver jeg min far, der forviste os i eksil på
det lokale bibliotek.

Biblioteket er stadig et af mine foretrukne steder at være. Både når jeg skal
skrive, læse eller bare er med mine unger, der klæder sig ud, tegner og en gang
imellem griber en bog. Efter en travl uge på avisen forskanser jeg mig ofte på bib-
60 lioteket.

I en tid med krav om ustandselig omstilling og et væld af sociale medier, der
gylper et mylder af instinktive reaktioner ud over os døgnet rundt, er det derfor
også blevet et åndehul.

Mit lokale bibliotek blev for et par år siden omdannet til et kultur- og borger-
65 hus, og det generer ikke mig.

Men bibliotekets sande styrke er dets langsommelige, tunge og rolige væsen,
der hviler i sig selv og forstår, at den allerede har guldet i sin kernefunktion som
hovedindgang til kulturens verdener.

Det var det, jeg faldt for ved mit barndomsbibliotek i Børkop, og det skal
70 bibliotekerne stå ved.

---

² *Claudia Rankines* (f. 1963), *Hisham Matars* (f. 1970) og *Naguib Mahfouz* (1911-2006) er udenlandske
forfattere.

³ *James Baldwin* (1924-1987) er amerikansk forfatter.

4b. Marie Elmegaard: Det er vores fælles ansvar at inspirere børn til at læse

Teksten er en debatartikel bragt i Kristeligt Dagblad, 11. september 2018. Marie Elmegaard er formand for grundskolesektionens bestyrelse i Daneklærerforeningen.

I bogens univers kan du fordybe dig og blive i lang tid. Her har du ikke rum for at se tv, spille iPad og læse på én og samme tid. Du kan kun én ting ad gangen, skriver formand for grundskolesektionens bestyrelse i Daneklærerforeningen.

5 I LØRDAGS FEJREDE VI den årligt tilbagevendende internationale læsedag, som FN siden 1966 har stået i spidsen for. International læsedag betyder en lang række aktiviteter rundt om i verden fra bogarrangementer til konkrete læseaktiviteter i skolens rum.

Men er årets største læsedag nok til, at vores børn og unge bliver begejstrede læsere?

I mit klasserum leger vi med bogstavernes lyde, vi arbejder med ord og billeder, optager læsehastighed, bygger læsehuler, laver soveposelæsning og dyrker højtlesning af et mangfoldigt udbud af teksttyper. Og vi dyrker den gode litteratursamtale, hvor vi sammen opdager, at læsning af det skrevne sprog giver indsigt og masser af forståelse for omverdenen.

Det er afgørende, at vores børn og unge lærer at læse og skrive. De to ting kan nemlig ikke adskilles i min optik. Derfor bøjer jeg mig i støvet for alle lærere, som betoner, at en international læsedag ikke kun består i at læse. Det er samspillet mellem læsning og skriftlighed, der giver gode læsere.

Læsning er en lang, sejlvet dannelsesproces, fordi det at læse ikke er en naturlov, men kræver masser af øvelse, tålmodighed og vigtigst af alt en læsemodel.

Hvor læsning tidligere blev betragtet som en færdighed, så er læsning i dag en altafgørende adgangsbillet til vores informationssamfund. Vi lever i en tid, hvor færdigheder er udgangspunktet for at udvikle sig til at kunne navigere i en kompleks verden.

NÅR DEN INTERNATIONALE LÆSEDAG nu er ovre, har alle så forstået betydningen af, at børn læser hver evig eneste dag – og ikke kun i skolen?

Utallige forskningsprojekter underbygger min påstand. Nemlig, at gode læsere skabes i et rum, hvor vi kontinuerligt øver os. Og vi øver os ikke kun. Vi er dybt passioneret – sammen – om at læse.

I mit virke som dansklærer har jeg ikke tal på, hvor mange gange jeg har fortalt elever og forældre om vigtigheden af at læse hver dag.

Jeg møder til tider protestsange, der finder sit rod fæste i lange skoledage, for mange faglige krav og dybest set for lidt tid til at dyrke passionen at læse sammen.

Jeg forstår godt protestsangene, fordi der er så meget, vi skal nå. I denne travlehed kan vi let glemme passionen. Tilbage står vores børn som de store tabere. De efterlades i ny og næ med en læsedag, men det er ikke tilstrækkeligt for, at kommende generationer bliver begejstrede læsere.

Dansklærerne står rundt om på landets skoler last og brast med den opgave at
40 begejstre til læsning ud i et mangfoldigt tekstunivers, og jeg ved, at de går gennem
ild og vand for at vise deres elever, at et alsidigt udbud af teksttyper kan være et
alternativ til børn og unges elektroniske medieforbrug.

I bogens univers kan du fordybe dig og blive i lang tid. Her har du ikke rum for
at se tv, spille iPad og læse på én og samme tid. Du kan kun én ting ad gangen.

45 LÆSNING KAN IKKE løftes alene i skolens rum – den må også række ind i
elevernes fritid. Læsning skal ikke opfattes som en svingdør mellem livet inden
for og uden for skolen. Den foregår i vores konstante virke som menneske.

Det er herigennem, at vi sanser, oplever, forhåbentlig forstår og lærer at navige-
re i verden omkring os. Min kollega bemærker ofte, at indskolingens børn er
50 begejstrede læsere. Så begejstrede, at de lystigt fortæller om deres ældre søskende,
som ikke gider læse. Min kollega og jeg er enige om, at vi må gå foran og vise, at
læsning ikke er en lystbetonet opgave, men derimod en verden af glædelige over-
raskelser, mærkværdige påfund, anderledes vinkler på livet, som netop åbner sig
for barnet i læsningen.

55 Heri bliver vi læsemodeller. En læsemodel tør stå foran ”kameraet”, vise bogen
frem og ved præcis, hvordan den præsenteres, for at tilhørerne inspireres til at
læse den. En læsemodel kan både være professionel og freelance. Kort sagt: Alle
kan være læsemodeller.

HENSIGTEN MED dette indlæg er ikke at gøre lærere, elever eller forældre til
60 alene ansvarshavende for børns læseudvikling. Derimod at argumentere for, at
internationale læsedage med anderledes, kreative, sprudlende læseaktiviteter skal
fylde hver dag i børns og unges liv. Og vi har et fælles ansvar for, at læsning ikke
bliver der, hvor vi mister pusten men derimod opildner til begejstret læsning.